

ILG'OR ISH TAJRIBANI O'RGANISH, UMUMLASHTIRISH VA OMMALASHTIRISH

Nabiyeva Nazira Ismoilovna

**Qashqadaryo viloyati Qarshi shahar, 7-
DMTT direktori**

ANNOTATSIYA

Maqolada MTTda ilg'or ish tajribalarni o'rganish va ommalashtirish pedagoglarning kasb mahoratlarini takomillashtirish, ta'limiy faoliyatni tashkil etish, tarbiyalanuvchilarga ta'lim-tarbiya berishning yangi zamonaviy usullarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish to'g'risida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: pedagog, pedagogik faoliyat, ijodkorlik, kuzatish, tarbiyalanuvchi, ish tajriba, metodik ish.

Ilg'or ish tajribalarni o'rganish va ommalashtirish pedagoglarning kasb mahoratlarini takomillashtirishning va o'quv uslubiy jarayonlarni tashkil etish va muvofiqlashtirishda eng qulay shaklidir. Ilg'or ish tajriba bu pedagog(tarbiyachi)ning o'z pedagogik faoliyatiga ijodkorona va novatorlarcha yondashib, tarbiyalanuvchilarga ta'lim-tarbiya berishning yangi yo'li izlab topiladi

Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarning eng yaxshi tajribalarni o'rganish, barcha ilg'or tajribalarni taxlil qilish va amaliyotga joriy etish Maktabgacha ta'lim tashkiloti metodik ishining asosi bo'lishi kerak.

Butun pedagoglar jamoasi ishining samaradorligi har bir tarbiyachining ish samaradorligiga bog'liq bo'ladi, shuning uchun MTT metodisti barcha guruhdagi ishlar sifatini va xususiyatini yaxshi bilishi zarur. Eng yaxshi tarbiyachilar tajribasini barchaning mulkiga aylantirish kerak. Inson yolg'iz holda ma'lum chegaragacha, juda arzimagan darajada rivojlanishi mumkin, keyin uning tajribasi boshqalar tajribasi hisobiga boyib borishi kerak.

Tajribani umumlashtirishda katta tajribaning roli ulkan, tarbiyachilarning ko'zga ko'rinmas kundalik mehnatlaridagi bu ilg'or tajribani aynan u ko'ra bilishi, uni tushunib yetishi, yaxshi natijalarga qanday vositalar bilan erishilganligini tahlil qilishi lozim.

Tajribani o'rganish va umumlashtirish guruhlardagi ta'lim-tarbiyaviy ishlar holatini muntazam tahlil qilinishini nazarda tutadi. Tajribani o'rganishning asosiy yo'llaridan biri guruxlarga rejali tarzda kirish va pedagogik jarayonni hamda kun tartibidagi turli jihatlarini kuzatishdir. Ana shu kuzatishlar asosida tarbiyachining ishi, bolalarning xatti-harakatlari va xilma-xil faoliyatlari haqida tasavvur tarkib topadi.

Metodistning kuzatishlari maxsus daftarida foto yozuv, tanlab yozish va shu kabilar tarzida qayd etiladi, videokassetalarga, fotosuratlariga olinadi.

Bunda quyidagi jihatlariga e'tibor berish tavsiya etiladi:

1. Tarbiyachi ishining rejaga ko'ra mazmuni.
2. Ishdagi ijobiy natijalarga qanday erishiladi (tadbirlarni o'tkazish uchun material tanlash, moddiy muhitni uyushtirish, mazkur masalaga doir metodik adabiyotni o'rganish, ishni rejalashtirishdagi aniqlik, bolalar imkoniyatlari va «ular rivojlanishining eng yaqin zonasini o'rganish»; bolalar bilan ishlashning eng samarali metod va usullarini tanlash; tarbiyaviy ish

barcha jihatlarining o'zaro aloqasi; mazkur masala bo'yicha tarbiyachining ish tizimi; bolalar bilan ishni tashkil qilish shakllarining xilma-xilligi va xokazo),

3. Tarbiyachiga kuzatishlar yakunlari yuzasidan chiqarilgan xulosalar asosida ishni takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar.

Tarbiyachilar ishining eng yaxshi tajribalarini o'rganish va umumlashtirishda tarbiyachilar bilan bolalar, ularni rivojlantirish jarayoni, ta'lim-tarbiya metodlari haqida suhbatlashish katta ahamiyat kasb etadi. Individual suhbatlar tarbiyachining metodik adabiyotni va undagi masalalardan xabardorligini, pedagogika va metodikaning biror bo'limiga qiziqishini aniqlash imkonini beradi, chunki aynan mana shu qiziqish ko'p jihatdan bolalar bilan olib borilayotgan ishlar darajasini aniqlaydi va eng yaxshi tajribani umumlashtirish imkonini beradi. Suhbatlar ham tarbiyachilar ishidagi kamchiliklarni o'z vaqtida aniqlash va bartaraf etishda yordam beradi.

Bolalar bilan suhbatlashish qiziqarli material beradi.

Ular egallangan bilimlarni tushunishi, ularni hayotda qo'llash ko'nikmasini, bolalarning axloqiy rivojlanganlik darajalarini, burch hissini, do'stlik, rostgo'ylik va haqqoniylikni tushunishni, bolalar xatti-harakatlari va qiziqishlari motivlarining ahlokiy yo'nalganligi va hokazolarni aniqlash imkonini beradi.

Tarbiyachilar ish tajribasini o'rganishda pedagogik hujjatlar: rejalar, konspektlar, kundaliklarni tekshirish va o'rganishning ham ahamiyati kam emas. Bu quyidagilarni: mazkur bo'lim bo'yicha o'quv dastur butun o'rganish davrida o'tilgan-o'tilmaganligini, faoliyat turlarining qanchalik xilma-xilligini, ularning bilim, malaka va ko'nikmalarining "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari", "Ilk qadam" davlat dasturiga talablariga muvofiqligini, bolalarning rivojlantiruvchi markazlardan tashqari faoliyatlari mazmunlilik, faoliyatning boshqa turlari bilan o'zaro aloqasi kuzatiladi hamda ishlarni xisobga olish yangi vazifalarni belgilashda qanchalik yordam berishini aniqlash imkonini beradi.

Uslubchi tahlil qilinayotgan jarayonni bolalar bilan olib boriladigan ta'lim-tarbiyaviy ishdan ajratish mumkin emasligini unutmashligi kerak.

Shuning uchun agarda rivojlantiruvchi markazlardagi ta'lim jarayonlarini tahlil qilinayotgan bo'lsa, ular faqat ta'lim faoliyatining boshqa bo'limlari bilan qanday bog'langanligini emas, balki olingan taassurotlar o'yin va bolalarning badiiy mustaqil faoliyatlarida qanday aks etishini ham kuzatish muhimdir.